

Gruusia-Vene kriisi areng ja tagamaad

Kaitseuringute keskuse nooremteadur **Kaarel Kaas** annab ligi kuu aja jooksul toimunud sündmusi kommenteerides ülevaate Gruusia-Venemaa kriisi ajaloost ja taustast.

16. aprillil allkirjastas Venemaa president Vladimir Putin korralduse, millega andis Vene täitevõimudele käsu seada sisse ametlikud, juriidilised suhted Abhaasia ja Lõuna-Osseetia separatistlike režiimidega.

Putini ukaasi elluviimise korral avavad Vene võimud rahvusvaheliselt Gruusia suveräänse territooriumi osana tunnustatud piirkondades esindused, mis oleksid mehitatud välisestistes töötavate tegevdiplomaatidega ning osutaksid muu hulgas ka konsulaarteenuseid. Esindustega sama katuse all asuksid ka teiste Vene ministeeriumite ja madalama taseme ametkondade „lauad“, mis tegeleksid ka vastastikuse majanduskoostöö küsimustega. Lisaks eelpoolmainitule sai Venemaa täitevõim ülesande koostada nimekiri separatistlike režiimide poolt väljastatud dokumentidest (kaasa arvatud isikutõendavatest dokumentidest), mida Venemaa tunnustab juriidiliselt kehtivatena, ning tunnustada separatistide poolt registreeritud äriühinguid ja muid juriidilisi isikuid õiguslike subjektidena. Thbilisiga enne ukaasi väljastamist ei konsulteeritud, veelgi enam – Gruusia võimud said Moskva sammudest teada avalikest allikaist.¹

Hiljem õigustas Vene välisministeerium separatistide poolt väljastatud õiguslike aktide ja dokumentide tunnustamist õiguslikelt kehtivatena viitega Põhja-Küprose ja Türgi omavaheliste suhete näitele.²

Putini 16. aprillil allkirjastatud ukaas kujutab endast varasemate Abhaasia-suunaliste arengute loogilist jätku: 2007. aasta 13. novembril pidas Gruusia president Mihhail Saakašvili kõne, väites muuhulgas, et Vene president Vladimir Putin oli 2006. aastal Minskis SRÜ riikide tippkohtumisel peetud neljasilmavestluse käigus ähvardanud „teha Abhaasiast uue Põhja-Küprose“.³ Hiljem, 9. detsembril 2007 väitis Vene välisminister Sergei Lavrov, et Putin pole mitte kunagi midagi seesugust öelnud.

Abhaasia on end ise sõltumatuks kuulutanud 8660 km² suurune tunnustamata riik Gruusia territooriumil: *de jure* on Abhaasia autonoomne vabariik Gruusia koosseisus. Kaardil on näha ÜRO vaatlajate baasid.

“Thbilisiga enne ukaasi väljastamist ei konsulteeritud, veelgi enam – Gruusia võimud said Moskva sammudest teada avalikest allikaist”

Tänavu 20. veebruaril teatas Lõuna-Osseetia liider Eduard Kokoitõ pärast kohtumist Vene riigiduuma väliskomisjoni esimehe Konstantin Kossat oviga, et Venemaal on olemas „uus kava“ Abhaasia ja Lõuna-Osseetia toetamiseks.

Kokoitõ sõnutsi olla kava üheks osaks Venemaa aktiivne toetus separatistlikes regioonides elavatele Vene kodanikele, Lõuna-Osseetia maksimumülesandeks olevat aga „integreeruda Venemaa koosseisu“.⁴

1 RKK intervjuu, aprill 2008
 2 Moscow Justifies Legal Links with Abkhazia, S.Ossetia. Civil Georgia, www.civil.ge, 29.04.2008
 3 „Putin Threatened Cyprus Model on Georgia“ – Saakashvili. Civil Georgia, www.civil.ge, 13.11.2007
 4 Kokoitõ: Venemaal on „uus kava“ tunnustamata vabariikide toetamiseks. Interfax/BNS, 20.02.2008

Suure sõpruse algus

1. märtsil kuulutasid Abhaasia separatistlikud võimud välja osalise mobilisatsiooni.⁵

5. märtsil pöördus Lõuna-Osseetia separatistlik režiim Venemaa ja lääneriikide poole palvega tunnustada oma iseseisvust.

6. märtsil teatas Venemaa, et väljub ühepoolselt Abhaasia suhtes SRÜ riigipeade nõukogu 1996. aasta 19. jaanuari otsusega kehtestatud sanktsiooniderežiimist.⁶ Sanktsioonid kehtestati toona „Abhaasia poole destruktivse käitumise tõttu“ konfliktile rahumeelse lahenduse otsimisel ning separatistide keeldumise tõttu lubada Abhaasiasse naasta seal 1992.–1994. aastani väldanud konflikti ajal lahkunud sõjapõgenikel.

Valdav enamik ligi 250 000 sõjapõgenikust olid etnilised grusiinid; Vene vägede ja Põhja- Kaukaasia vabatahtlike toetusel sõdinud abhaaside tegevus grusiinidest tsiviilelanikkonna suhtes on määratletud etnilise puhastuse ning genotsiidina (erinevatel andmetel mõrvasid abhaasid 13 000–20 000 peamiselt grusiinidest tsiviilelanikku).⁷

Moskva esitas sanktsioonidest loobumist kui majandusliku ning kaubandusliku blokaadi lõpetamist, kuid Suhhumi suhtes kehtestatud sanktsioonid hõlmasid endas ka liitunud osapoolte kohustust mitte tarnida Abhaasiale relvastust ning muud militaarvarustust ega lubada selle transiiti Abhaasiasse läbi oma territooriumi; samuti kohustusid osapooled mitte saatma Abhaasiasse sõjalisi instruktoreid, võitlejaid jne ning tõkestama nende transiidi läbi oma territooriumi.

Samas tunnistas juba 2005. aasta märtsis toonane Abhaasia separatistliku valitsuse kaitseminister Sultan Sosnalijev, et abhaaside relvajõudude ohvitseride õpetatakse välja Venemaal.⁸

“Vene vägede ja Põhja- Kaukaasia vabatahtlike toetusel sõdinud abhaaside tegevus grusiinidest tsiviilelanikkonna suhtes on määratletud etnilise puhastuse ning genotsiidina”

Suveräänsus NATO liikmelisuse hinnaks

7. märtsil esitas Abhaasia separatistlik parlament rahvusvahelisele kogukonnale ja Venemaale palve tunnustada oma iseseisvust.

11. märtsil teatas Venemaa esindaja NATOs Dmitri Rogozin, et Abhaasia ja Lõuna-Osseetia „tegelik lahkulöömine“ Gruusiast algab kohe pärast seda, kui Gruusia saab mingisugusegi väljavaate alliansiga liitumiseks.⁹

17. märtsil kiitis Vene riigiduumi heaks resolutsiooniprojekti, milles soovitas Vene täitevvõimul tunnustada Abhaasia ja Lõuna-Osseetia iseseisvust.

3. aprillil läkitas Putin Abhaasia ja Lõuna-Osseetia separatistlikele liidritele kirja, milles avaldas neile toetust ning „jagas nende muret“ NATO Bukaresti tippkohtumisel Gruusiale alliansi tulevase liikmesuse osas antud lubaduse suhtes.¹⁰

8. aprillil teatas Gruusia justiitsministeerium Vene justiitsministeeriumilt saabunud kirjast, milles Moskva informeeris Thbilisit oma kavatsusest seada sisse „otsekontaktid“ separatistlike režiimidega võimaldamaks Abhaasia ja Lõuna-Osseetia vanglates karistust kandvate Vene kodanike saatmist Venemaa vanglatesse.¹¹ Vene justiitsministeerium selgitas oma tegevust Euroopa konventsiooniga vangide väljaandmisest. Nimetatud konventsiooni kehtivus hõlmab ainult suveräänseid riike.

Abhaasia elanikkonnast vähemalt 80-l protsendil on Vene kodakondsus.¹² Lõuna-Osseetia elanikest on Vene ko-

5 Abhaasia kuulutas välja osalise mobilisatsiooni. Interfax/AP/BNS, 01.03.2008

6 Otsuse teksti ingliskeelset tõlget vt Full Text: 1996 CIS Treaty on Abkhaz Sanctions. Civil Georgia, <http://www.civil.ge/eng/article.php?id=17293>

7 Vt näiteks OSCE Budapesti tippkohtumise lõppakt 06.12.1994 http://www.osce.org/documents/mcs/1994/12/4048_en.pdf; Georgia/Abkhazia: Violations of the Laws of War and Russia's Role in the Conflict. Human Rights Watch report, märts 1995

8 Abkhaz Defense Minister: Our Officers are Trained in Russia. Civil Georgia, www.civil.ge, 24.03.2005

9 Rogozin: Gruusia võib mässulised piirkonnad kaotada. Reuters/BNS, 11.08.2008

10 Putin kinnitas toetust Lõuna-Osseetiale ja Abhaasiale. Reuters/BNS, 03.04.2008

11 Gruusia süüdistab Venemaad katses legitimeerida separatiste. Interfax/BNS, 08.04.2008

12 Стенограмма пресс-конференции в “МК” Министра иностранных дел Республики Абхазия Сергея Мироновича Шамба. . Московский комсомолец, 13.07.2006

dakondsus 85–90 protsendil.¹³ Nii Abhaasia kui Lõuna-Osseetia elanikele hakkas Venemaa oma kodakondsust jagama selle kümnendi algupoolel ühepoolselt ja vaatamata Thbilisi protestidele, mis viitas Gruusia suveräänsuse selgele rikkumisele.

Samal päeval lausus Venemaa välisminister Sergei Lavrov raadiojaamale Ehho Moskvõ antud intervjuus, et Venemaa teeb „kõik, takistamaks Ukraina ja Gruusia vastuvõtmist NATOsse“.¹⁴ Lavrovi sõnusi ei taha „Abhaasia ja Lõuna-Osseetia sellest kuuldagi, et Gruusiast võiks saada NATO liige“.

15. aprillil toimus Suhhumis Abhaasia liidri Sergei Bagap i ning Lõuna-Osseetia liidri Eduard Kokoitõ kohtumine.

Vaidlused lennumasinade ja nende allatulistamise pärast

20. aprillil tulistas ilmselt Vene hävituslennuk MiG-29 alla Abhaasia kohal vaatluslendu sooritanud Gruusia siseministeeriumi relvastamata piloodita lennuaparaadi (*Unmanned Aerial Vehicle, UAV*). Ametlik Moskva esmalt eitas fakti Gruusia UAV allatulistamisest Abhaasia kohal, seejärel toetas Abhaasia separatistide väidet, mille kohaselt hävitas lennuaparaadi õhk-õhk tüüpi rakettidega relvastatud abhaaside õppereaktiivlennuk L-39 (seda tüüpi lennukeid pole võimalik eelpoolmainitud rakettidega relvastada), lõpuks esines Venemaa esindaja NATO juures Dmitri Rogozin oletusega, mille kohaselt võis UAV alla tulistada mõnele NATO liikmesriigile kuuluv MiG-29 tüüpi hävitaja.¹⁵

Gruusia väitel startis MiG-29 Abhaasias asuvast Gudauta sõjaväebaasist, mille Vene pool on lubanud sulgeda, kuid kus Thbilisi väitel asuvad endiselt Abhaasias illegaalselt viibivad Vene väeüksused. Rahvusvahelisi vaatlejaid pole Gudauta sõjaväebaasi kunagi lubatud.

20. aprilli sündmuste näol oli tegemist juba teise sellise vahejuhtumiga: 18. märtsil tulistati Abhaasia kohal Ot amt ira rajoonis alla esimene Gruusia siseministeeriumile kuuluv UAV. Alguses Thbilisi eitas toimunut, hiljem tunnistas ning möönis, et Gruusia sise- ja kaitseministeeriumi käsutuses on kuni 40 lisraelis valmistatud Hermes-450 marki UAV-d. Vene ajakirjanduse andmetel võib Thbilisi lisraeli kaitsetööstusettevõttelt Elbit Systems olla soetanud viis Hermes-450 komplekti.¹⁶ Ühte komplekti kuulub viis UAVd, nende juhtimiskeskus ning toetuselemendid. Komposiitmaterjalidest kerega Hermes-450 UAVd on suutelised lendama kuni 6100 meetri kõrgusel kiirusega 130–176 kilomeetrit tunnis; 450 kilo kaaluva lennuaparaadi pikkus on 6,1 meetrit, tiibade siruulatus 10,5 meetrit ning kõrgus 1,8 meetrit. UAV on varustatud digitaalsete videokaamerate ja infrapunakaameratega, mis võimaldavad maapealsesse juhtimiskeskusesse edastada infot reaalsajas.

Pärast 20. aprilli intsidenti teravnes olukord kiiresti. Vene meedias hakkasid üha kasvava sagedusega ilmuma sõnumid Gruusia plaanitavast sõjalisest operatsioonist Abhaasia vastu, Gruusias asusid omakorda üha aktiivsemalt

lidse kindluse varemetel ehitatud torni T akaltas kasutas väidetavasti enne 2006. aastat Emzar Kwitsiani. Foto: radiosoma.com

Kodori orgu koondavat Venemaa väitel Gruusia oma vägesid Abhaasia ründamiseks.

13 Сухов, Иван. Современная Российская политика на Кавказе. RKK tellimusel valminud ülevaade, märts 2008

14 РФ сделает все, чтобы не допустить принятия Украины и Грузии в НАТО. RIA Novosti, 08.04.2008

15 Генсек НАТО съест свой галстук за причастность альянса к уничтожению дрона. Lenta.ru, 30.04.2008

16 Абхазия - "Термесо́ва" могила. Независимое Военное Обозрение, 15.05.2008

Abhaasia kohal alla tulistatud mehitamata luurelennukid olid tõenäoliselt just Hermes-450 UAV-d

levima kuuldused väidetavast eelseisvast abhaaside ja Venemaa ühisrühnakust Thbilisi kontrollitavale territooriumile, esmajärjekorras Kodori oru ülaosa ehk Ülem-Abhaasia suunal.¹⁷

Kodori org asub Abhaasia idaosas, pisut enam kui 30 kilomeetri kaugusel Abhaasia administratiivkeskusest Suhhumist.

Kuigi Kodori org asub geograafiliselt Abhaasia administratiivpiirides, pole Abhaasia separatistid oru ülaosa – Thbilisi poolt ametlikus keelepruugis Ülem-Abhaasiat – tegelikkuses kunagi kontrollinud. Alates Gruusia-Abhaasia sõja lõpust 1994. aastal on reaalne kontroll Ülem-Kodoris kuulunud etnilistele grusiinidele svaneetidele. Ülem-Kodori elanike arvuks oli 2002. aastal ligikaudu 2000 inimest. 2006.

aastal korraldas Gruusia Ülem-Kodoris politseioperatsiooni relvitustamaks piirkonda realselt kontrollinud kohaliku sõjapealiku Emzar Kvitziani paramilitaarsetid vägesid. Mõnepäevane operatsioon lõppes Kvitziani lüüasaamise ning põgenemisega Moskvasse. ÜRO vaatlusmissioon Gruusias (*United Nations Observer Mission in Georgia, UNOMIG*) nentis, et Gruusia politsei jõudude viibimine oru ülaosas on kooskõlas 1994. aastal sõlmitud vaherahulepingu tingimustega. Alates 2006. aastast asub Ülem-Kodori Tškalta külas Abhaasia Autonoomse Vabariigi eksiilvalitsus, mida Thbilisi tunnustab Abhaasia legaalse võimuorganina.

2007. aasta 11. märtsi öösel ründasid T kalta külas asuva Abhaasia eksiilvalitsuse hooneid kolm Mi-24 tüüpi ründekopterit. Thbilisi kinnitusel saabusid ründekopterid Venemaalt ning lahkusid Venemaale. Kuigi ründekopterite olemasolu Abhaasia separatistidel ei saa välistada, ületab toonane operatsioon selgelt Suhhumi sõjalist pädevust. Ründekopterite operatsiooni korraldamine mägedes ja õistes tingimustes nõuab erakordselt vilunud piloote, head planeerimist ja vastavat erivarustust.

Kodori oru ülaosa, kuhu Vene välisministeeriumi väitel koonduvat Abhaasia ründamiseks Gruusia väed, kujutab endast kuni 4000-meetriste mägede vahele pressitud „kotti“, mida ülejäänud Gruusia keskvoimu kontrollitava territooriumiga ühendab üks äsja, eelmise aasta septembris, valminud maantee.

Ülem-Kodori alla Abhaasia suunas laskuv org on kitsas ja valdavas osas kaetud metsaga, paralleelselt ranniku suunas voolava Kodori jõega kulgeb üksainuke, lagunenu ja isegi nelikveoga džibile raskesti läbitav teerada. Looduslikud tingimused muudavad Kodori oru rannikule, Abhaasia separatistliku režiimi kontrollitavatele aladele, suunatud sõjalise löögi andmiseks sobimatuks.¹⁸

Valede võrgus

25. aprillil süüdistas Vene välisministeeriumi eriesindaja SRÜ riikide küsimustes Valeri Kenjaikin Gruusiat vägede koondamises Abhaasia lähisteles ning lausus, et Venemaa teeb oma Abhaasias elavate kodanike kaitseks kõik endast oleneva, reageerides „vajadusel sõjaliste vahenditega, selles osas ei tohi mitte kellelgi olla mitte mingit kahtlust“.¹⁹

28. aprillil (see oli esmaspäev) jõudsid ajakirjandusse teated nädalavahetusel Abhaasiasse väidetavalt saabuma hakanud Vene

“Venemaa teeb oma Abhaasias elavate kodanike kaitseks kõik endast oleneva, reageerides „vajadusel sõjaliste vahenditega, selles osas ei tohi mitte kellelgi olla mitte mingit kahtlust“

17 Vt näiteks: Генштаб МО России планирует крупномасштабную военную операцию против Грузии. Грузия Online <http://abkhazeti.info/news/1208800752.php>, 21.04.2008

18 Russia Reinforces Forces in Abkhazia as a Possibility of Armed Conflict Looms. Eurasia Daily Monitor by Jamestown Foundation. 02.05.2008

19 Diplomaat: Venemaa on valmis kaitsma kaasmaalasi Abhaasias, Lõuna-Osseetias. Reuters/AFP/Interfax/BNS, 25.04.2008; Россия защитит соотечественников в Абхазии и Южной Осетии “военными методами”. Lenta.ru, 25.04.2008

lisavägedest²⁰, 29. aprillil aga süüdis-
tas Vene välisministeerium ametlikult
Gruusiat ettevalmistustes kallaletungiks
Abhaasiale ning kinnitas piirkonda
täiendavate üksuste saatmist SRÜ rahu-
valvevägede egiidi all.²¹ Moskva väitel
rajasid Kodori oru ülaosasse ja selle lähiste-
le koonduvad Gruusia väed suurusega
ligikaudu 1500 meest platsdarmi
Abhaasia ründamiseks. Abhaasia se-
paratistide alalises valmisolekus viibi-
vate relvajõudude suuruseks hinnatakse
kuni 5000 meest, neile lisanduvad
reservistid (erinevatel andmetel kuni 20
000 meest).

1992–1994 aastal verise kodusõja
maha pidanud abhaase ja Gruusia vä-
gesid on siiani teineteisest eraldanud
SRÜ rahuvalveväed. Viimaste tegevus

on toetunud kahele dokumendile: 17. mail 1994 Moskvast abhaaside ja Gruusia poolt allkirjastatud kokkuleppele
vaherahu sõlmimisest ja vaenupoolte eraldamisest ning 22. augustil 1994 SRÜ riigipeade allkirjastatud otsusele kol-
lektiivse SRÜ rahuvalveoperatsiooni alustamisest Abhaasias. Vastavalt neile kahele dokumendile on ükskõik milliseks
muutuseks rahuvalvevägede arvukuses vaja Tbilisi nõusolekut ning rahuvalveoperatsiooni enese jätkamine vaadatakse
üle iga kuue kuu järel, seejuures on Tbilisis õigus nõuda rahuvalveoperatsiooni lõpetamist. Tbilisi ongi korduvalt
kaalunud vastava nõude esitamist, kuid iga kord Lääne diplomaatilise surve tagajärjel sellest lõpuks loobunud.

Kuigi nominaalselt on tegemist SRÜ rahuvalvevägedega, on operatsioon tegelikkuses olnud alati mehitatud ainult Vene
üksustega. Vene armee omakorda mängis otsustavat rolli abhaaside toetamisel Gruusia valitsusvägede vastu sõja teises
faasis aastatel 1993–1994.²² Venelaste käest said abhaasid suurema osa oma raskerelvastusest ning Vene lennukite toe-
tas abhaaside sõjalisi operatsioone, pommitades 1993. aastal muuhulgas ka Gruusia valitsusvägede valduses olnud Suhhu-
mit. Venemaa toonane kaitseminister Pavel Grat ov eitas viima-
fimainitud fakti pidevalt seni, kuni grusiinidel õnnestus Suhhumi
kohal alla tulistada Vene hävituspommitaja Su-27 ning ÜRO
vaatlejad leidsid lennumasina kokpitiist surnud Vene piloodi.

Seejärel väitis Grat ov, et grusiinid pommitasid ise oma posit-
sioone ning värvisid hiljem lennukivrakile Vene õhujõudude
eraldusmärgid selleks, et Moskvat mustata.

Kuigi ÜRO Julgeolekunõukogu on seni kaks korda aastas toimuval UNOMIG-i missiooni mandaadi pikendamisel
maininud oma dokumentides kõnealust „SRÜ kollektiivset rahuvalveoperatsiooni“, pole Abhaasias viibivatel vägedel
ÜRO rahuvalveoperatsioonidega mingit pistmist.

UNOMIG omakorda on relvastamata sõjalistest vaatlejatest koosnev rahuvalvemissioon, mille suuruseks on hetkel
133 inimest. UNOMIGi mandaadi kohaselt on vaatlejate ülesandeks vaid jälgida ja kanda ette konfliktitsoonis toi-
muvast. Alati, kui Gruusia on ähvardanud Vene rahuvalvevägede mandaadi pikendamisest keelduda, on Venemaa
omakorda ähvardanud ÜRO Julgeolekunõukogus vetostada UNOMIGi mandaadi pikendamise.

Tšetšeeni võitlejatest rahuvalvajad

Rahuvalvajate egiidi all Abhaasias viibiva Vene väekontingendi suurus on viimastel aastatel piirdunud umbkaudu
2000–2200 sõjaväelasega. Moskva ametlike väidete kohaselt jäi Abhaasiasse saadetud lisavägede hulk SRÜ man-
daadiga lubatud maksimummäära piiresse; Gruusia riigiministri Temur Jakobašvili sõnutsi viidi Abhaasiasse juurde
kuni 700 Vene sõjaväelast.

Foto: unomig.org

ÜRO rahuvalvemissioon Gruusias koosneb relvastamata sõjalistest vaatlejatest

“Alati, kui Gruusia on ähvardanud Vene rahuvalvevägede mandaadi pikendamisest keelduda, on Venemaa omakorda ähvardanud ÜRO Julgeolekunõukogus vetostada UNOMIGi mandaadi pikendamise..”

20 Tensions Rise Sharply Over Abkhazia. The Moscow Times, 28.04.2008

21 МИД РФ обвинил Грузию в подготовке нападения на Абхазию. Lenta.ru, 29.04.2008

22 Vt näiteks Cornell, Svante E., Small Nations and Great Powers: A Study of Ethnopolitical Conflict in the Caucasus. Routledge, 2001; Siege of Sukhumi. Time Magazine, 04.10.1993; In Russias Shadow. Time Magazine, 11.10.1993

“Gruusia rahvusvaheliselt tunnustatud riigipiiri ületasid Vene üksused ilma Tbilisi ja SRÜ riigipeade loata.”

Gruusia rahvusvaheliselt tunnustatud riigipiiri ületasid Vene üksused ilma Tbilisi ja SRÜ riigipeade loata, Moskva ei informeerinud lisavägede saatmisest ei Gruusiat ega ka UNOMIGi.²³ Tbilisi hindas Vene lisavägede saabumist korduvalt ja erinevatel tasanditel kui illegaalset sammu ja anneksiooni, kuulutades lisandunud Vene üksused „agressoriteks“.

Ajakirjanduse andmeil täheldati lisavägede kolonnide hulgas tanke, haubitsaid, soomusmasinaid, raketisüsteeme jms.²⁴

Lisavägede saabumise alguses 29. aprillil määras Suhhumi Abhaasia asekaitseministriks Vene rahuvalvevägede staabiülema polkovnik Aleksandr Pavlu ko.²⁵

Temur Jakoba vili väitel pärinesid lisaväed Tšetšeenias Hankala sõjaväebaasist, koosnedes osaliselt etnilistest tšetšeenidest, ajakirjanduse andmeil võis viimaste hulk olla ligi 300 sõjaväelast. Suure tõenäosusega on tegemist etnilistest tšetšeenidest koosnevate ning Vene sõjaväelurele alluvate pataljonide Vostok ja Zapad (nominaalselt kuuluvad nimetatud üksused küll Vene 42. motolaskurdiviisi koosseisu) võitlejatega.²⁶

Klassikaliste erivägede kilda liigituvad Vostok ja Zapad kuuluvad Tšetšeenias paiknevate Moskvale lojaalsete vägede kõige löögijõulisemate üksuste hulka. Mõlemal üksusel on ohtralt kogemusi mägiipiirkondades sõdimise ning luure- ja diversioonioperatsioonide korraldamise vallas.

Pataljon Vostok on inimõiguslaste hulgas muutunud kurikuulsaks oma arvukate hirmutegudega. Zapadi ja Vostoki võitlejad saatis Moskva rahuvalvajate sildi all Abhaasiasse ja Lõuna-Osseetiasse juba 2007. aasta sügisel.²⁷

T et eenidel on Gruusia-Abhaasia konfliktis märgiline tähendus: tšetšeenidest vabatahtlikud amil Bas-sajevi juhtimisel mängisid grusiinide-abhaaside kodusõjas abhaasi separatistide löögirusika rolli, mõrvates Tbilisi väitel ka grusiinidest tsiviilelanikke.

ÜRO vaatlusmissioon UNOMIG ei kinnitanud andmeid Gruusia vägede koondumisest Kodori oru ülaosasse.

UNOMIG pole “SRÜ kollektiivse rahuvalveoperatsiooniga” kuidagi seotud

Kokkulepped püsivad vaid paberil

4. mail teatasid Abhaasia separatistid veel kahe Gruusiale kuuluva UAV allatulistamisest, Tbilisi eitas vahejuhtumit ning nimetas Suhhumi väiteid otseseks valeks.²⁸ Vene väliministeriumi kinnitusel näidanud Gruusia „provokatsioon“ UAVga Tbilisi otsust loobuda igasugustest konflikti lahendamise rahumeelsetest viisidest, ühtlasi olla Moskva väitel Tbilisil plaan rünnata Kodori oru ülaosast Abhaasiat juba 3000-mehelise väekontingendiga.²⁹

23 International Organizations Passive as Russia Moves Troops Into Abkhazia. Eurasia Daily Monitor by Jamestown Foundation, 06.05.2008

24 Russian military hardware arrives in Georgia’s breakaway Abkhazia. Rustavi-2, 01.05.2008 – Georgia News Digest, 02.05.2008

25 Rustavi-2, 30.04.2008

26 Vt näiteks Russia, Georgia: Nearing a Flashpoint? Stratfor.com, 29.04.2008

27 Peacekeepers or Provocateurs? Kremlin-backed Chechen Troops Raise Tensions in Abkhazia and South-Ossetia. Cechnya Weekly by Jamestown Foundation, 06.12.2007

28 Abkhaz Claim Two Georgian Drones Downed, Tbilisi Denies. Civil Georgia, www.civil.ge, 04.05.2008

29 Drone incident in Abkhazia gives rise to new search for „invaders“. Interfax/AVN, 05.05.2008

20. aprillil tulistas ilmselt Vene hävituslennuk MiG-29 alla Abhaasia kohal vaatluslendu sooritanud Gruusia siseministeeriumi relvastamata piloodita lennuaparaadi

5. mail väljastas Vene välisministeerium avalduse, mille kohaselt „järjekordne provokatsiooniline intsident kahe Gruusia luurelennukiga, mida Abhaasia õhutorjelijad läinud pühapäeval alla tulistasid, mängiti Gruusia kaitseministeeriumi poolt maha varem läbiproovitud skeemi järgi. See provokatsioon näitab, et Thbilisi on konflikti rahu-meelse lahendamise võimaluse maha matnud.“

Gruusia teavitas omakorda Venemaad, et lahkub õhutorjelasest koostöö leppesest, mis sõlmiti kahe riigi vahel 19. aprillil 1995. aastal.

Vene välisministri Sergei Lavrovi sõnutsi näitavat see samm Thbilisi kavatsust lahendada konflikt jõumeetoditega.³⁰

Ametlik Thbilisi on pidevalt välistanud erinevatel tasanditel avalikult Abhaasia või Lõuna- Osseetia suhtes sõjalise jõu kasutamise.

6. mail teatas Abhaasia separatistide välisminister Sergei Šamba, et Gruusia UAVd olla alla tulistatud õhutorjesüsteemiga Buk (NATO tähistus vastavalt kas SA-11 Gradfly või SA-17 Grizzly). Thbilisi väitel tähendab selliste relvasüsteemide kohalolu konfliktitsoonis varasemate kokkulepete rikkumist.³¹

Samal päeval teatas Šamba, et Abhaasia separatistlikud võimud on valmis andma oma territooriumi Vene sõjalise kontrolli alla, lubades sinna paigutada ükskõik milliseid vägesid ükskõik millisel hulgal vastutasuks Moskva julgeolekugarantiidele.³²

OVERVIEW

The Russian-Georgian Crisis

The conflict-prone area of Abkhazia is de jure a sovereign part of Georgian territory. De facto one will not find Georgian officials at the Russian-Abkhazian border. The peacekeeping operation carried out by Russian forces under the aegis of Commonwealth of Independent States (CIS) has transformed into something some, including the Georgian government, calls occupation. The Abkhazian separatist forces have announced they are ready to allow the Russian army control the area with as many troops as they like. The Georgian government protests, but has so far clearly ruled seeking a violent resolution to the crisis regardless the numerous accusations of the character by the Russian authorities.

30 Lavrov: Gruusia kavatseb konflikte jõuga lahendada. Interfax/BNS, 05.05.2008

31 SA-11 „Gradfly“ used to Down Georgian Drones. Civil Georgia, www.civil.ge , 06.05.2008

32 Šamba: Abhaasia on nõus Vene sõjalise kontrolliga. Interfax/BNS, 06.05.2008; Sokhumi Proposes Moscow Take „Military Control“ of Abkhazia. Civil Georgia, www.civil.ge , 06.05.2008